

JAAR

VERSLAG

'17

**STICHTING
VOOR BOETE EN VERZOENING**

MET BETREKKING TOT ISRAEL EN ANDEREN

STICHTING VOOR BOETE EN VERZOENING

MET BETREKKING TOT ISRAËL EN ANDEREN

Datum van oprichting: 27 december 1979

Inschrijfnummer Kamer van Koophandel: 41151665

Samenstelling bestuur op 31 december 2017:

DHR. W. BOUWMAN

(voorzitter)
Stationsweg 25
8191 AG Wapenveld
038-3379682
weefout@zonnet.nl

C.P. SYBRANDI V.D.M.

(2^e penningmeester)
Tjalk 41 - 40
8232 MX Lelystad
0320 252416
sybrandi@ziggo.nl

Mw. A. STOPPELS

Holtstek 1
9713 DA Groningen
050 3127251
a.stoppels@filternet.nl

DHR. P.M. LUIJTEN

Reewegpad 23
3319 CJ Dordrecht
078 6165837
p.m.luijten@kpnmail.nl

DHR. P. VAN 'T HOOG

De Vree 30
8191 JE Wapenveld
038 4479152
epehoobos@hetnet.nl

Mw. B.I.J. HARTENDORF-SCHAAP

(secretaresse)
Prinsessekade 22
2012 MB Haarlem
023 5317439
bhartendorf@filternet.nl

DHR. A.R. ROTH

Caro van Eijkstraat 46
7558 NH Hengelo
074 2593031
rothar@xs4all.nl

Mw. H. TAMMINGA-HEBELS

(penningmeester)
Otterveld 16
8017 MK Zwolle
038-4660133
info@boete-verzoening.nl

Mw. A. THEESING-LUIJTEN

Burg. van Dorsserstraat 5
3319 CG Dordrecht
078-6226727
reneannelies@telfort.nl

Bankrekening van de stichting: **NL59 INGB 0000 9125 04**

St. Boete en Verzoening, Otterveld 16, 8017 MK Zwolle

Mocht u onze stichting in uw testament willen opnemen, dan kunt u dat doen door daarin het volgende op te nemen:

Ik, [naam] geboren te [plaats en datum], wonende [straat, huisnummer en plaats], legateer vrij van rechten en kosten aan de Stichting voor Boete & Verzoening, gevestigd te Voorburg, p/a [adres penningmeester] de som van €.....

Gedaan te [plaats en datum] en uw handtekening.

INHOUD

	PAGINA
SAMENSTELLING BESTUUR	2
VOORWOORD	4
OVERDENKING	5
WERKWEEK JOODSE BEGRAAFPLAATSEN 2017	7
RABBIJN CHAIM EISEN	10
BOEKENFONDS EN PR	12
WERKZAAMHEDEN HET JAAR ROND	13
INDRUKKEN UIT INDIA	14
ONTMOETING MET DE ISRAELISCHE AMBASSADEUR	16
JAARREKENING 2017	17
ACCOUNTANTSVERKLARING	19
NOODFONDS	19
LEDEN COMMISSIE VAN AANBEVELING EN ADVIES	20

VOORWOORD

Het is met blijdschap en dankbaarheid dat we weer een nieuw Jaarverslag mogen aanbieden.

Als we de lange reeks van jaarverslagen bekijken dan zien we hoe het werk en het aantal deelnemers van de werkweken door de jaren heen gezamenlijk is opgegroeid.

In de beginjaren waren er soms amper genoeg vrijwilligers om in één week één begraafplaats op te knappen. Nu zien we dat er genoeg vrijwilligers zijn om meerdere begraafplaatsen in dezelfde regio te herstellen!

Ook in 2017 hebben we op meerdere kleine begraafplaatsen mogen werken, zoals jullie in dit jaarverslag kunnen lezen. Ook neemt het aantal werkleiders langzaam toe waardoor de last over verschillende schouders kan worden verdeeld.

Verder zien we dat de laatste jaren onze achterban behoorlijk is gegroeid. We zijn God dankbaar dat de financiële middelen nog steeds voldoende zijn om het werk uit te voeren.

Hartelijk dank voor uw ondersteuning.

WOUT BOUWMAN (VOORZITTER)

OVERDENKING

DE ZEGEN VAN ONDERLINGE VERZOENING

Mij blijft het boeien hoe het zendingswerk van de Hernhutters begonnen is, nu bijna 300 jaar geleden.

In 1415 was de Tsjechische priester Johannes Hus, een voorloper van der Hervorming, op het concilie van Konstanz om zijn geloof tot de brandstapel veroordeeld. Daarna werden zijn volgelingen in Tsjechië onderdrukt en vervolgd. Zo kwam na 1700 een aantal van hen als vluchteling naar Oost Duitsland.

Daar vonden zij de nog jonge graaf Von Zinzendorf, een gelovige Lutheran. Hij gaf hen toestemming op zijn landgoed een eigen dorp te bouwen, dat zij 'Herrnhut' noemden (onder de hoede van de Heer). Dat was in 1722. Maar in de eerste jaren raakte de gemeenschap sterk verdeeld door onderlinge spanningen en ruzies.

Temidden daarvan was Zinzendorf zelf hun voorganger geworden en deed hij veel pastoraal bezoekwerk om onderlinge vergeving en verzoening te bereiken.

Dat vond zijn glorieuze hoogtepunt op 13 augustus 1727, toen zij als gemeente samenkwamen, zich voor God verootmoedigden en vergeving vroegen voor hun liefdeloosheid, en ook aan elkaar vergeving vroegen énschonken.

Die dag is een hoogtepunt geweest in het leven van deze jonge gemeenschap, en is beleefd als een nieuwe uitstorting van de Heilige Geest. Ieder jaar sindsdien wordt die datum van 13 augustus 1727 dankbaar herdacht en vieren de Herrnhutters op of omstreeks die dag het heilig avondmaal.

Maar wat er toen verder gebeurd is, vanuit die kleine gemeente van vluchtelingen in dat kleine dorpje bij Dresden...!

Nu wrok en ruzie verdwenen waren doordat mensen zich verootmoedigd hadden voor God en jegens elkaar, nu kreeg Gods Geest er ruim baan. Nu kwam er een golf van liefde over hen en van bewogenheid met de volken die nog nooit over Jezus gehoord hadden.

Het logo van de Herrnhutter gemeenschap

Er zo gingen er in 1732 voor het eerst zendelingen uit Herrnhut naar het eiland St. Thomas in het Caribisch gebied, en in 1735 volgde Suriname. In korte tijd breidde dit werk zich uit naar allerlei landen in de wereld, in Noord Amerika, Afrika en Azië.

Er werden offers gebracht: als zendelingen stierven aan tropische koorts, stonden anderen klaar om de opengevallen plaatsen in te nemen.

Momenteel telt de Evangelische Broedergemeente (dat is de officiële naam) wereldwijd ruim een miljoen leden.!

Dit alles was ondenkbaar geweest zonder die verootmoediging en verzoening in Herrnhut in 1727. Toen kon Gods Geest een groot werk beginnen door nederige, maar toegewijde mensen.

Over 'Boete en Verzoening' gesproken....

**DS. A. VAN DER DEIJL
ZWOLLE**

WERKWEEK JOODSE BEGRAAFPLAATSEN 2017

Ongeveer 145 mensen hebben in 2017 meegewerkt aan de landelijke zomerwerkweek in de provincie Groningen. Dat kwam goed uit, want er was heel veel werk te doen op de grote begraafplaats in **Winschoten**.

Op maandagochtend stonden er al meer dan honderd enthousiaste vrijwilligers bij de ingang van de begraafplaats te wachten. Uit voorzorg waren de dag tevoren een aantal stenen afgedekt met plastic hoezen, want de dagen ervoor had het flink geregend en er werd nog meer regen verwacht. Maar het was droog en tot de middagpauze konden we heerlijk doorwerken.

Een geweldig lijmtteam heeft enorm veel stenen gelijmd en rechtgezet. Een aantal grafperken kreeg daarbij mooi gezeefd en gewassen grint. Banden en paaltjes van grafperken zijn weer aan elkaar gemetseld of vastgelijmd. Ook is er flink aan bomen en struiken gewerkt. Een waar leger van

schilders heeft 511 grafstenen, die op deze begraafplaats aan beide zijden (!) geletterd waren, weer zwarte letters gegeven.

De begraafplaats in **Bad Nieuweschans** is door een team van 16 mensen opgeknapt. In **Farmsum** is een team van 8 mensen aan het werk geweest. Een specialistisch team heeft een graf in **Oude Pekela** helemaal gerestaureerd.

De onderlinge sfeer was buitengewoon goed. Er werd in grote saamhorigheid samengewerkt. Een medewerker zei na afloop van de werkweek: *"De onderlinge liefde was overweldigend, voelbaar."* Een vrouw die voor het eerst aan ons werk mee deed zei: *"Ik vond het aanvankelijk doodeng om op graven te werken, maar heb me toch aangemeld voor deze week. De zorg van het team was heel fijn, de onderlinge band was geweldig!"*.

Ook waren er deelnemers die ervan getuigden dat ze door onderlinge gesprekken en het pastorale team een stukje innerlijke genezing hebben ervaren van bittere levenservaringen.

Mooie ontmoetingen

Een joodse dame die een kijkje kwam nemen, zei tegen een medewerkster: *"Jullie werk helpt mij om van mijn verleden op adem te komen!"*

Er stopte zo maar een auto bij de ingang van de begraafplaats. De bestuurder ervan zei: *"Wat goed is het wat jullie doen! Wie Israël zegent, wordt gezegend!"* en hij reed haastig weer door.

De hele week werkte er als vrijwilliger weer een joodse vriend mee die onder de indruk is van ons werk en de motivatie ervan. Hij is zelf in de bezettingstijd op een begraafplaats geboren. Zijn vrouw die er dit keer ook bij was en een steentje bijdroeg, zei over haar man: *"Dit werk doet zijn ziel zo goed"*. Ook een bevriende joodse heer die we in het verleden een aantal keren een aantal jaren hebben ontmoet, kwam nu maandagmorgen direct al op bezoek. Hij stond versteld van het grote aantal vrijwilligers dat hij aan het werk zag.

Op maandagavond werd de groep werkers in de vesting Bourtange ontvangen door de contactpersoon van het Nederlands Israëlitisch Kerkgenootschap. Daarna kreeg de groep in de synagoge en het museum van Bourtange uitleg over het joodse leven vroeger en nu. Op dinsdagavond hield Opperrabbin Jacobs een lezing voor de groep. Bij zijn aankomst in de groepsaccommodatie werd hij heel hartelijk verwelkomd doordat de groep van 80 mensen een dubbele erehaag vormde en hem toezong.

“Ik vind het altijd heel fijn, om in jullie midden te zijn”, zo begon de Opperrabbijn.

“Het antisemitisme komt weer op”, zo zei hij. “Tegenwoordig is het vermengd met antizionisme. Israël moet van de kaart. Als er in Israël ineens spanningen zijn, dan weet ik dat, ook al heb ik zelf nog niet naar de radio geluisterd. Ik hoef alleen maar naar buiten te kijken, want de politie rijdt dan opvallend vaker langs mijn huis voor de bewaking.”

“Jullie herstelwerk van Joodse begraafplaatsen – weer en wind trotserend- reikt door jullie woorden van verootmoediging veel en veel dieper dan alleen maar het werk aan grafzerken. Het wordt gehóórd door de Joodse Gemeenschap. Jullie arbeid heeft een uitstraling waar ik je héél hartelijk voor wil bedanken. Het heeft een enorme belangrijke boodschap waar ik innig dankbaar voor ben. Van de grote gevestigde kerken, de PKN en de RK kerk, horen we niets, en blijft het stil”, zo zei hij.

“In het Jodendom is onderhoud aan Joodse graven de grootste ‘mitswe’ (goede daad), zo ging de Opperrabbijn verder, “want je krijgt geen bedankje. De doden kunnen niet ‘dankjewel’ zeggen. Er is weliswaar wantrouwen bij de Joodse gemeenschap. “Willen ze ons toch niet bekeren?” Dan zeg ik: “Dat zal wel meevallen, want het is nog niet gebeurd”.

“Ik word hier verwelkomd met gezang. Dat bemoedigt enorm! Stuur mij een paar foto’s van dit welkom. Ik zorg ervoor, dat ze in het NIW komen. De Joodse gemeenschap mag dit zien. Ze moeten weten, hoe warm ik ontvangen word door een grote groep christenen! De Joodse gemeenschap mag nog beter weten welk geweldig werk jullie verzetten!”

Op de vraag vanuit de groep: “Wat kunnen wij doen aan het groeiend antisemitisme?” antwoordde hij: “Wat u doet met dit werk aan onze begraafplaatsen! Zorg ervoor, dat het in de krant komt! Geef er ruchtbaarheid aan! Doe aan P.R.! Dit werkt enorm stimulerend!”

TINEKE ARENTZE

RABBIJN CHAIM EISEN KWAM NAAR NEDERLAND MET DE WENS ONS TOE TE SPREKEN

Een lid van het bestuur van de Stichting voor Boete en Verzoening maakte in het voorjaar van 2017 een rondreis door Israël.

Ze vertelde: "We hebben hier een bijzondere avond gehad met Rabbijn Eisen en ik heb hem de verklaring van onze Stichting aangeboden, met de grondslag van al ons werk. De Rabbijn kon het stuk na een paar zinnen niet verder lezen, zo emotioneel werd hij ervan. Hij haalde zijn vrouw erbij en samen hebben ze het gelezen. Zijn woorden waren: ***"Dit haalt ons beiden uit de gevangenis en brengt ons dichterbij elkaar. Dit werk is de sleutel om uit de gevangenis te komen. Ik wil u beslist ontmoeten als ik in Nederland ben, en een lezing voor uw groep werkers houden."***

En dat is gebeurd in juni van het afgelopen jaar. Zo'n 130 mensen, de meesten van hen waren medewerkers aan de werkweken, waren naar Nijkerk gekomen om aan het verlangen van deze onbekende rabbijn tegemoet te komen.

Ze wisten niet wat ze hoorden....

"Ik ben 'extremely moved' [heel erg ontroerd] door wat Boete en Verzoening doet. We zitten namelijk beiden in een gevangenis, de christenen en de Joden," zo drukte Rabbijn Eisen het uit. "De christenen om de eeuwenlange vijandschap die ze tegen de Joden hebben gekoesterd, en de daden van geweld die daarvan het gevolg zijn geweest. En de Joden zitten in een gevangenis van verwondingen, verontwaardiging en eenzaamheidsgevoelens."

Hij vertelde: "Wij geloven in het Jodendom niet dat iemand verantwoordelijk is voor de schuld van iemand anders (Deut. 24:16). *"Ieder zal om zijn eigen zonde ter dood gebracht worden."*

De huidige generatie van christenen moet zich niet schuldig voelen, maar het is geweldig als mensen en groepen verantwoordelijkheid op zich nemen voor hetgeen christenen in het verleden allemaal hebben gedaan. Daarom is 'Boete en Verzoening' zo geweldig belangrijk.

Jullie kunnen zo een brugfunctie vervullen waarover Joden en christenen elkaar weer kunnen ontmoeten."

Hij ging verder met te zeggen: "Een 'miracle' is het wat jullie doen in deze wereld. Wat jullie doen is een wonder! Wonderen komen van God en niet van ons. De grootste gift in onze traditie is, dat wij partners kunnen zijn van God. Hij wil graag met ons samenwerken.

Inderdaad doet God een wonder door jullie! Uw overtuigingen en uw daden geven ons Joden de gelegenheid, een nieuwe bladzijde op te slaan.

Een omhelzing van vriendschap van Rabbi Eisen en Kees Sybrandi

Zijn wij Joden klaar om Gods wonderen te ontvangen in ons leven? Jullie stonden klaar om Gods Geest te ontvangen. Open geesten hebben, daar gaat het om. Gods Geest wil door jullie werken in deze wereld. God heeft aan jullie een grote gave gegeven voor deze wereld. Veel Joden wachten tot christenen een 'statement' maken." Rabbi Eisen bedoelt hiermee zo'n verklaring van verootmoediging, zoals we hem die hebben gegeven.

Hij besloot de bijeenkomst in Nijkerk met:

"Kom nederig bij God. Dan zal God je zegenen. Als wij mensen onszelf vernederen voor God, dan kan Hij ons zegenen."

KEES SYBRANDI

BEDANKJE

Even extra waardering voor de trouwe helpers die urenlang bezig zijn om de mailingen voor de Nieuwsbrieven en Jaarverslagen in te pakken!

Bedankt

Leunie en Piet van 't Hoog!

BOEKENFONDS EN PR

Duitse vertaling

In de afgelopen jaren konden we al berichten dat er naast een Hebreeuwse ook een Russische en een Engelse vertaling gerealiseerd kon worden. Het afgelopen jaar stond in het teken van een Duitse vertaling. Daar waren we al heel lang mee bezig en hebben er verschillende mensen aan meegewerkt. Maar het resultaat is dat we deze Duitse vertaling begin 2018 kunnen laten drukken!

Het is altijd mooi als onze geschiedenis van het werk en vooral de motivatie ervan in andere talen kan verschijnen, maar probleem is dan tegelijkertijd hoe we die vertalingen kunnen distribueren. Mocht u contacten hebben met kerken of groepen in Duitsland, Rusland of Engeland en u denkt dat die deze vertalingen op prijs zullen stellen, dan horen we dat heel graag

Brochures

De voorman van het allereerste begin van onze stichting, ds. Van Vliet, heeft indertijd verschillende brochures uitgegeven die nu nog van belang zijn. De gebruikte taal is echter niet meer zo toegankelijk voor hedendaagse lezers. Daarom is er een begin gemaakt om een paar van die brochures in meer hedendaagse taal om te zetten. Hopelijk kunnen we die brochures ook in de loop van 2018 laten drukken.

Boekje verzoeningswerk Antillen

Evenals eerder een boekje is verschenen over het verzoeningswerk in Suriname, is er ook een kleine werkgroep gevormd om een boekje te maken over het verzoeningswerk in de Antillen.

PR

De bekendheid met het werk van Boete & Verzoening is niet overal even groot. Dat merken we bijvoorbeeld bij bijeenkomsten van christenen, zoals in januari jl. bij de Holocaustherdenking van Christenen voor Israel in Nijkerk. Ds. Kees Sybrandi mocht daar over het werk en vooral de motivatie van onze stichting vertellen. De reacties naderhand bij ons standje waren heel positief en veel mensen vertelden dat ze nu pas van dit werk hoorden. Maar we merken gelukkig ook dat er steeds meer kerken een collecte-opbrengst voor ons werk bestemmen. Dat is een prachtige ontwikkeling! Mocht u dat in uw kerkelijke gemeente ook willen, dan is er een brief beschikbaar die u aan uw Diaconie kunt geven. Natuurlijk kunt u ook mooie kleurenfolders over ons werk aanvragen om in uw kerkgebouw neer te leggen.

HARRIËT TAMMINGA

WERKZAAMHEDEN OP JOODSE BEGRAAFPLAATSEN HET JAAR ROND

Naast de jaarlijkse werkweek worden we steeds vaker gevraagd voor klussen tussendoor.

Zo zijn we in 2016 in januari en april 2x naar Utrecht geweest met vier man om te snoeien en dood hout op te ruimen aan de zijkanten van de begraafplaats.

In de maand mei is er door een groep Rotterdammers op het Toepad gewerkt om graskanten te steken en af te voeren en de bordjes langs het hoofdpad met nummers van de betreffende vakken weer te verven. Ook is er daarna nog een keer gewerkt om de waterafvoeren naar de sloten door te spuiten met een hogedrukslang van 50 m. lengte.

In mei heeft ook altijd het voorwerk voor de werkweek in de zomer plaats. Dit jaar gebeurde dit door zeven man gedurende drie dagen onder de uitstekende verzorging van Sofie de Wolf.

In mei is er ook door een groepje noorderlingen op Winsum voorgewerkt, wat later door de groep uit Groningen afgemaakt is door de letters weer zwart te maken. Dat werk is gedaan toen het ontzettend koud was, waarvoor lof aan de noeste werkers.

In augustus werd er wederom door de Rotterdammers op het Toepad gewerkt aan het Hoofdpad. Na de nodige voorbereidingen werd de verfstreep om het kohaniempad af te bakenen op de knietjes weer helder zichtbaar gemaakt met roller en verfkwest. In het najaar mocht ik 2x mee op werkbezoek met de consultant van het NIK naar Leerdam en Limburg.

In november werden nog een paar stenen in Oud-Beierland en een in Zuidland rechtgezet.

En dan vergeet ik nog de workshop 'veilig werken met de portaalkraan' die we op de joodse begraafplaats in Diemen mochten organiseren om medewerkers te trainen om te lijmen stenen te verplaatsen. *(In april 2018 heeft B&V zelf een portaalkraan (tilbok) kunnen aanschaffen!)*

Kortom we zijn dankbaar naar de G'd van Israel en zijn volk voor alles wat we mochten doen op deze verschillende 'bet chajiem' in het land. Moge Hij zijn volk zegenen en verlossen van al zijn benauwdheden. (Ps. 25:22)

PIET LUIJTEN

*Hoewel deze reis van **Stef Looijen** geen initiatief was van Boete & Verzoening, vinden we het wel belangrijk dat veel mensen hier kennis van nemen omdat het wel voortvloeit uit o.a. onze motivatie! Hieronder een gedeelte van zijn verslag.*

INDRUKKEN UIT INDIA

Van 4 tot 19 februari 2018 was ik in Kolkata (Calcutta), een grote stad met ca. 20 miljoen mensen, gelegen in de Indiase staat Bengalen. Graag wil ik een aantal ervaringen van deze reis met jullie delen.

Nederlandse invloeden in Kolkata en omgeving

In Kolkata en ruime omgeving zijn nog veel sporen van Nederlands bestuur uit de dagen van de VOC (in de periode van ongeveer 1600 tot 1800) te vinden.

Veertig km. ten noorden van Kolkata ligt bijvoorbeeld de stad Chinsurah, in de volksmond bekend als Dutch town. In Chinsurah stond bijvoorbeeld eens een gigantisch Nederlands fort dat de nabije havens bewaakte. Momenteel is op dit terrein een meisjesschool gevestigd. Nog slechts enkele kanonnen en een plaquette herinneren aan die tijd.

Indrukwekkender zijn de vele huizen en gebouwen die je aan hun Nederlandse architectuur herkent. Ook het stratenplan van Chinsurah (voor zover je daar in India van kunt spreken) is van oorsprong Nederlands.

De Nederlandse kerk is jammer genoeg in 1986 afgebroken.

De Armeense kerk (door Nederlanders gebouwd) is daarentegen nog wel intact. Het best bewaard gebleven is de Nederlandse begraafplaats. Opvallend veel van de graven op deze begraafplaats dragen symbolen van de vrijmetselarij.

Op een aantal plaatsen hebben wij intense tijden van voorbede en verootmoediging gehad. Verootmoediging voor een Nederlands verleden waar je niet altijd trots op kunt zijn.

Voor hen die niet vertrouwd zijn met dit type gebed, verwijs ik naar Nehemia 9 en Daniël 9 en naar het werk van Boete & Verzoening, Serving the Nations, de Mariazusters (een protestantse zusterorde in Darmstadt) en vergelijkbare organisaties.

Bezoek aan het Surinamemonument

Zo hebben we in Kolkata ook een bezoek aan het Surinamemonument gebracht.

Na de officiële afschaffing van de slavernij in 1863 hadden de Nederlandse plantagehouders in Suriname een probleem. Mensen uit Afrika halen mocht niet meer. Om de plantages toch draaiende te houden, schakelde men over op werkers uit India. Hoewel dit officieel geen slavernij werd genoemd, waren de omstandigheden waaronder deze mensen reisden en werkten erbarmelijk. Tussen 1863 en 1906 zijn tienduizenden werkers vanuit de Bengalen naar Suriname verscheept, soms ook via Sumatra in het voormalige Nederlands Indië. De hindoestaanse gemeenschap in Suriname vindt hierin zijn oorsprong.

Recent nog, op 27 oktober 2015, hebben de regeringen van India en Suriname een monument ter nagedachtenis aan deze gebeurtenis bij de rivier de Hoogly opgericht, voorstellend een man en vrouw die noodgedwongen alles voor een onbekende bestemming moesten achterlaten. Dit beeld is een replica van het origineel dat in Paramaribo staat. Door de Nederlandse regering is op 25 november 2017 op dit monument nog een tekst ter herinnering toegevoegd.

Het was een goede zaak om dit monument te bezoeken en hier voor India, Suriname en Nederland te bidden.

STEF LOOIJEN

ONTMOETING MET DE NIEUWE ISRAËLISCHE AMBASSADEUR

Door het platform Pillar of Fire van de verenigde Israël-organisaties werd er in Den Haag op 18 januari 2017 een receptie gegeven om de nieuwe ambassadeur van Israël, dhr. Shir-On, welkom te heten in ons land. Op uitnodiging van coördinator Jack van der Tang was er ook een delegatie van 'Boete en Verzoening' aanwezig.

Diverse organisaties kregen de gelegenheid om in een persoonlijk onderhoud het een en ander van hun werk voor Israël te laten zien. Wij maakten er gebruik van om ons werk op de joodse begraafplaatsen onder zijn aandacht te brengen.

Kees Sybrandi, Gert Jan Loor en dhr. Shir On

Vooraf onze motivatie maakte grote indruk op hem. "Hartverwarmend!" zo was zijn commentaar.

Door alles wat de Israël-organisaties naar voren brachten had de ambassadeur het gevoel méér dan welkom te zijn op zijn nieuwe werkplek.

Vlnr: Kees Sybrandi, dhr. Shir On, Jack van der Tang en Nel Ooijen.

JAARREKENING 2017

van de Stichting voor Boete en Verzoening

BALANS PER 31 DECEMBER

Bedragen in euro's

<u>Activa:</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Inventaris	1	1
Voorraad boekjes *)	6322	6380
Liquide middelen: ING	6715	5940
Spaarrek. ING	10535	5518
Kas	<u>83</u>	<u>141</u>
	23656	17980
	=====	=====

Passiva:

Eigen vermogen **)	23656	17980
	=====	=====

*) Aantal boekjes per 01-01-2017	10 x € 2 (Suriname)	20	
	20 x € 10 (Spijker Ned.)	200	
	800 x € 1,25 (Sp. Hebreeuws)	1000	
	20 x € 3 (CD Suriname)	60	
	870 x € 5 (Spijker Engels)	4350	
	150 x € 5 (Spijker Russisch)	<u>750</u>	
			6380

Aantal boekjes per 31-12-2017	6 x € 2 (Suriname)	12	
	80 x € 10 (Spijker Ned.)	800	
	760 x € 1,25 (Sp. Hebreeuws)	950	
	20 x € 3 (CD Suriname)	60	
	810 x € 5 (Spijker Engels)	4050	
	90 x € 5 (Spijker Russisch)	<u>450</u>	
			6322
			-/- 58
			=====

**)	Saldo 01-01-2017	17980
	Afname voorraad boeken	-/- 58
	Saldo baten en lasten	5736
	Afrondingsverschillen	<u>-/- 2</u>
	Saldo 31-12-2017	23656
		=====

Er is geen accountantscontrole toegepast.

BATEN EN LASTEN

Bedragen in euro's

<u>Baten:</u>	<u>2017</u>		<u>2016</u>	
Algemene giften	9306		8167	
Collectes kerken	2255			
Opbrengst acties	930			
Actie STEUN	265		907	
Boekenfonds + verkoop boeken	545		1231	
Giften voor werkweek	5979		9182	
Rente bank	18		41	
Verzoeningsreizen	25		0	
Vooruitontv. giften ww volgend jaar	<u>1053</u>		<u>1087</u>	
		20376		20615
		=====		=====
<u>Lasten:</u>				
Kantoorkosten algemeen	1048		1040	
Portokosten	<u>861</u>	1909	<u>1423</u>	2463
Productiekosten Spijker Engels	0		4742	
Extra ex. Spijker Russisch	0		563	
Productiekosten Spijker Ned.	522	522	<u>0</u>	5305
Werkweek	10498		10017	
Vooruitbetaald ww volgend jaar	<u>189</u>	10687	<u>500</u>	10517
Jaarverslagen/nieuwsbrieven	475		636	
Bankkosten	172		166	
Verzekering vrijwilligers	352		0	
Giften aan andere instellingen	0		50	
Verzoeningsreizen*)	0		3000	
PR kosten	501		1478	
Kosten site	<u>22</u>	<u>1522</u>	<u>22</u>	<u>5352</u>
		14640		23637
		=====		=====
<u>Recapitulatie:</u>				
Inkomsten		20376	20615	
Uitgaven		<u>14640</u>	<u>23637</u>	
Saldo		+ 5736	+ 3022	
		=====	=====	

*) 2016: Bijdrage B&V aan verzoeningsreis van Jack vd Tang naar Papua.

Er is geen accountantscontrole toegepast.

ACCOUNTANTSVERKLARING

De boekhouding van de Stichting Boete & Verzoening is ook in het jaar 2017 weer zorgvuldig gevoerd door de penningmeester van de stichting. Aan het eind van het jaar had zij te kampen met een foute opgaaf van de bank van het saldo van de rekening-courant. Dit veroorzaakte een verschil in de vermogensvergelijking, die is gecorrigeerd met een herstelboeking in de administratie van de stichting.

In de presentatie van de cijfers voor het jaarverslag is een bestendige gedragslijn gevolgd en zijn de gewenste toelichtingen aangebracht. De vermogenspositie van de stichting is hard voor zover het de financiële middelen betreft. De voorraad boekjes is er wel, maar heeft een beperkte, theoretische waarde. Afwaardering hiervan vond niet plaats.

De voor betaling bij de penningmeester aangeleverde stukken zijn niet voorzien van een goedkeurende paraaf van één van de andere bestuursleden. Hiermee geeft het bestuur te kennen dat zij de penningmeester voor 100% vertrouwt in de wijze waarop de boekhouding wordt gevoerd en betalingen worden verricht.

Volledige accountantscontrole vond niet plaats, maar onregelmatigheden in de verantwoording constateerde ik niet.

Zwolle, april 2018

H.J. DEKKER AA

NOODFONDS

Als bestuur hebben we eind 2017 besloten een Noodfonds op te richten. Aanleiding daarvoor was o.a. de enorme verwoesting door de orkaan op Sint Maarten en de aanval op een Joods restaurant in Amsterdam. Als bestuur hadden we graag als christelijke organisatie een bijdrage willen geven, maar we besloten om dat niet te doen omdat mensen geld naar ons overmaken voor specifiek het werk van onze stichting en we dat niet zomaar voor een ander doel kunnen besteden.

Toch zouden we in zulke gevallen graag als blijf van meelevens iets willen bijdragen. Mocht u dat een goed initiatief vinden, maak dan een bedragje aan ons over o.v.v. 'Noodfonds'.

COMMISSIE VAN AANBEVELING EN ADVIES

Ds. W.H. van Boeijen	Ter Aar
Dhr. J.J.M. Bol	Alphen a/d Rijn
Ds. S.L. van Deventer	Aalsmeer
Ds. A. van der Deijl	Zwolle
Ds. C.E. Lavooij	Vaassen
Dhr. R. Leitner	Eindhoven
Ds. G.J.D.C. Loor	Noordwijkerhout
Ds. R.J. Perk	Nijverdal
Ds. H. Poot	Oosternieland
Ds. W.M. van Schuijlenburg	Sneek
Dhr. L. Chr. Steijn	Voorthuizen
Ds. A. de Vries	Veendam
Ds. E.J. Westerman	Aalsmeer
Ds. T.J. Wever	Broek op Langedijk